

Mikä Nato on?

Kirjoittaneet

Karoliina Honkanen
Janne Kuusela

Suomen Atlantti-Seura
Finlands Atlantsällskap
Atlantic Council of Finland

Sisällysluettelo

1.	Naton rooli ja tehtävät	5
2.	Suomen Nato-yhteistyö	7
3.	Kumppanuusyhteistyön näkymiä	9
4.	Naton yhteinen puolustus	11
5.	Naton puolustusyhteistyö	13
6.	Naton huoltovarmuus	15
7.	Nato ja kriisinhallinta	16
8.	Nato ja Venäjä	18
9.	Nato ja Pohjoismaat	20
10.	Nato-maiden vaikutusmahdollisuuksia	22
11.	Naton jäseneksi hakeutuminen	24
12.	Nato-jäsenyyden kustannukset	26
13.	Nato ja puolustusteollisuus	28
14.	Suomen velvoitteet ja oikeudet Naton jäsenenä	29
	Epilogi: Nato ja Ukraina	33
	Liite 1: Naton jäsenmaat	34
	Liite 2: Pohjois-Atlantin sopimuksen epävirallinen suomennos	36

Kirjoittajat

VTM Karoliina Honkanen (s. 1974) toimii puolustusasiainneuvoksena Suomen Nato-edustustossa Brysselissä. Aiemmin Honkanen on toiminut eri tehtävissä puolustusministeriössä ja Pääesikunnassa sekä tutkijana Ulkopoliittisessa instituutissa.

YTM Janne Kuusela (s. 1972) toimii yksikön johtajana puolustusministeriössä. Aiemmin Kuusela on toiminut eri tehtävissä puolustusministeriössä sekä puolustusasiainneuvoksena Suomen Nato-edustustossa Brysselissä.

Kirjoittajat ovat kirjoittaneet raportin yksityishenkilöinä.

"With respect to the broader issue of states that are bordering Russia and what assurances do they have about future land grabs, as you put it, obviously some of those countries are NATO countries. And as NATO allies, we believe that the cornerstone of our security is making sure that all of us, including the United States, are abiding by Article 5 and the notion of collective defense. And what we are now doing is organizing even more intensively to make sure that we have contingency plans, and that every one of our NATO allies has assurances that we will act in their defense against any threats..."

*Now, those countries -- border countries that are outside of NATO, what we can do is what we're doing with Ukraine, which is trying to make sure that there is sufficient international pressure and a spotlight shined on the situation in some of these countries, and that we're also doing everything we can to bolster their economies, make sure that through various diplomatic and economic initiatives that they feel supported and that they know that we stand by them. **But when it comes to a potential military response, that is defined by NATO membership; that's what NATO is about.**"*

YHDYSVALTAIN PRESIDENTTI BARACK OBAMA HAAGISSA 25.3.2014

1. Naton rooli ja tehtävät

Nato on puolustusliitto, jonka tärkeimpänä tehtävänä on taata jäsenmaidensa turvallisuus poliittisin ja sotilaallisin keinoin. Vuonna 1949 allekirjoitetun Naton peruskirjan (Pohjois-Atlantin sopimus/Washingtonin sopimus) ytimessä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan oikeus yhteiseen puolustautumiseen.

Nato-maat ovat sitoutuneet yhteiseen puolustukseen peruskirjansa 5 artiklan mukaisesti: hyökkäys yhtä jäsenmaata kohtaan tulkitaan hyökkäykseksi kaikkia kohtaan. Jokainen jäsen on velvoitettu auttamaan hyökkäyksen kohteeksi joutunutta jäsenmaata tarpeelliseksi katsomallaan tavalla. Lisäksi Nato toimeenpanee sotilaallisia kriisinhallintaoperaatioita ja ylläpitää laajaa kumppanuusverkostoa.

Naton yhteinen puolustus käsittää jäsenmaiden alueen puolustamisen ohella varautumisen myös muihin turvallisuusuhkiin. Nato kiinnittää kasvavaa huomiota terrorismiin, joukkotuhoaseiden leviämiseen, kyberhyökkäyksiin ja energiaturvallisuuden häiriöihin. Liittokunnan viimeisimmän strategisen konseptin (2010) mukaan *"Nato tarjoaa sekä pelotteen että puolustuksen mitä tahansa vihamielistä uhkausta vastaan, mukaan lukien nähtävissä olevia uudentyyppisiä uhkia vastaan, jotka vaarantavat joko yksittäisten jäsenmaiden tai koko liittokunnan turvallisuutta."*

Naton kriisinhallinta toteutetaan YK:n periaatteiden ja turvallisuusneuvoston päätöslauselmien perusteella. Naton vahvuusalue on vaativa sotilaallinen kriisinhallinta. Nato osallistuu myös konfliktien jälkeiseen vakauttamiseen ja jälleenrakennukseen. Naton kriisinhallinta perustuu kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, joka painottaa tiivistä yhteistyötä kaikkien toimijoiden kesken. Keväällä 2014 Naton kriisinhallintaoperaatioissa oli yhteensä yli 60 000 sotilasta. Operaatioihin osallistuu myös kumppanimaita.

Natolla on laaja yhteistyöverkosto, johon kuuluu - jäsenmaat mukaan luettuna - yhteensä noin 70 maata. Kumppanuusyhteistyön painopistealueita ovat olleet Venäjä-yhteistyö, Nato-EU -suhteet sekä yhteistyön tiivistäminen Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maiden kanssa. Myös niin sanotut globaalit kumppanit, kuten Australia, Etelä-Korea, Japani ja Uusi-Seelanti, ovat Natolle yhä tärkeämpiä.

Nato on perustamisestaan lähtien ollut Atlantin yli ulottuva arvoyhteisö, joka sitoo Yhdysvallat konkreettisesti Euroopan turvallisuuteen. Ukrainan kriisi sekä maailman moninapaistuminen korostavat entisestään transatlanttisen yhteistyön merkitystä. Aiempaa tasapuolisempi taakanjako liittolaisten kesken ja keskinäinen solidaarisuus ovat avainasemassa Naton tulevan toimintakyvyn varmistamisessa.

2. Suomen Nato-yhteistyö

Suomi on jo kahden vuosikymmenen ajan tehnyt yhteistyötä Naton kanssa niin puolustushallinnon kuin muidenkin ministeriöiden toimialalla. Puolustuksen alalla tehtävä yhteistyö kehittää puolustusvoimien yhteistoimintakykyä ja suorituskkyä. Myös EU:ssa ja pohjoismaisessa puolustusyhteistyössä nojaututaan Naton standardeihin, konsepteihin ja toimintatapoihin.

Suomelle tärkeitä kumppanuustyökaluja ovat suunnittelu- ja arviointiprosessi (*Planning and Review Process, PARP*) ja evaluointiohjelma (*Operational Capabilities Concept, OCC*). PARP-prosessissa kumppanuustavoitteet on integroitu puolustusvoimien kehittämisohjelmaan, jolloin niillä voidaan kattavasti kehittää puolustusvoimien suorituskkyä. OCC-evaluointiohjelma puolestaan antaa palautteen suorituskvyn tasosta ja kansainvälisestä vertailtavuudesta. Suomen ilma-voimien valmiusyksikkö on arvioitu tässä ohjelmassa jo kaksi kertaa korkeimmalle tasolle. Korkeimmalle tasolle on arvioitu lisäksi puolustusvoimien suojelupuolustuksen, erikoisjoukkojen ja eräiden merivoimien joukkojen osaaminen.

Monikansallisesta suorituskky-yhteistyöstä esimerkkinä on kymmenen Nato-maan, Suomen ja Ruotsin strateginen ilmakuljetushanke (*Strategic Airlift Capability, SAC*), jota Suomi on käyttänyt muun muassa kriisinhallintajoukkojensa materiaalikuljetuksiin. Suomella ei olisi ollut muutoin mahdollisuuksia hankkia strategista ilmakuljetuskkyä. Myös ilmatilannekuvan vaihtamista koskevaa yhteistyötä tehdään Suomen, Norjan ja Baltian maiden kesken hyödyntäen Naton järjestelmää (*Air Situation Data Exchange, ASDE*). Lisäksi Suomi osallistuu eräisiin Naton niin sanottuihin *Smart Defence* -hankkeisiin. Uusia yhteistyömahdollisuuksia on myös kyberalan tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnassa.

Naton puitteissa kehitetty sotilaallinen yhteistoimintakyky tukee Suomen osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaan – riippumatta siitä, onko kyseessä Naton, EU:n vai YK:n johdolla toteutettava operaatio. Lisäksi sotilaallisen yhteistoimintakvyn kehittäminen parantaa teknisiä valmiuksia ottaa kansainvälistä apua vastaan tilanteessa, jossa Suomea kohtaisi kriisi ja kansainvälistä apua tarjottaisiin Suomelle. Turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteoissa puolustusvoimille on annettu velvoite luoda avun vastaanottokky.

Suomi on osallistunut lähes kaikkiin Naton toimeenpanemiin operaatioihin. Suomi osallistui ensimmäiseen Nato-johtoiseen operaatioon (IFOR, myöhemmin SFOR) 1990-luvun puolivälissä Bosnia-Hertsgovinanassa ja on tämän jälkeen osallistunut operaatioihin Kosovossa (KFOR) 1999 alkaen ja Afganistanissa 2002 alkaen (ISAF 2003-). Näissä operaatioissa saavutetut kokemukset ovat arvokkaita sekä puolustusvoimille että yksittäisten sotilaiden osaamiselle.

Harjoitus- ja koulutustoiminnan merkityksen arvioidaan kasvavan. Suomi kehittää valmiuksiaan ja suorituskykyään osallistumalla Naton harjoituksiin ja isännöi itse monikansallisia harjoituksia. Suomi osallistuu myös Naton nopean toiminnan NRF-joukkojen (*NATO Response Force*) toimintaan. NRF-yhteistyön kautta puolustusvoimat voi osallistua vaativimpiin kansainvälisiin harjoituksiin. NRF-joukkopooliin on asetettu tai asetetaan muun muassa maavoimien suojelun erikoisosasto, ilmavoimien valmiusyksikkö, merivoimien rannikkojääkäryksikkö, maavoimien helikopteryksikkö, maavoimien jääkäryksikkö ja merivoimien miinantorjunta-alus. Vastaavasti suunnitelmallista osallistumista myös Euroopan unionin taisteluosastoihin (*EU Battle Groups*, *EUBG*) jatketaan.

Suomi on myös edustettuna Naton rakenteissa ja tekee yhteistyötä Naton virastojen ja osaamiskeskusten kanssa. Lisäksi koulutusyhteistyö on tiivistä. Suomalaisia opiskelee useissa Naton ja Nato-maiden oppilaitoksissa. Vastaavasti Suomi järjestää Nato- ja kumppanimaiden henkilöstölle avoimia kursseja ja koulutustilaisuuksia.

3. Kumppanuus-yhteistyön näkymiä

ISAF-operaation päättymisen myötä Nato on uudessa tilanteessa, kun osallistumisen kriisinhallintaoperaatioihin ennakoidaan vähentyvän. Tällä on vaikutuksensa myös kumppanuusyhteistyöhön. Kysymys kuuluu, kuinka operaatioissa hankittu yhteistoimintakyky voidaan säilyttää?

Jatkossa yhteistoimintakykyä ylläpidetään yhä enemmän koulutus- ja harjoitustoiminnalla. Nato käynnisti vuonna 2012 yhteistoimintakyvyn parantamiseen tähtäävän aloitteen (*Connected Forces Initiative, CFI*), johon Suomenkin on tärkeää osallistua. Naton NRF-joukkojen merkitys harjoitustoiminnassa kasvaa.

Nato kehittää jatkuvasti kumppanuusyhteistyötään ja odottaa myös kumppanien osallistuvan kehittämiseen. Suomi on aktiivisena kumppanina tuonut keskusteluun omia tavoitteitaan ja näkemyksiään. Koska Naton yli 40 kumppanimaata on hyvin heterogeeninen joukko, Suomi on korostanut tarvetta kohdistaa yhteistyötä kunkin kumppanimaan kiinnostuksen, tarpeiden ja osaamisen mukaan. Suomelle keskeinen tavoite on myös parantaa operaatioihin osallistuvien kumppaneiden varhaista osallistumista niiden operaatioiden suunnitteluun, joihin ne harkitsevat osallistuvansa.

Suomen ulko- ja puolustusministerit ja Suomen Nato-suurlähettiläs sekä suomalaisasiantuntijat ovat voineet osallistua kumppanimaille avoimiin kriisinhallintaoperaatioita (ISAF, KFOR) koskeviin kokouksiin. Nämä kokoukset ovat olleet Suomelle keskeisiä tiedonsaanti- ja vaikutuskanavia. Natossa on kokoonnuttu myös niin sanotuissa joustavissa formaateissa, mikä tarkoittaa mahdollisuutta järjestää Naton kokouksia tiettyjen halukkaiden kumppanien kanssa eri teemoista. Toistaiseksi yksittäisissä kokouksissa on käsitelty merirosvoutta, kumppanuuksia, ohjuspuolustusta ja kyberturvallisuutta.

Jatkossa em. ”operaatiokokoukset” vähenevät. Joustavien formaattien kokousten järjestäminen on aina tapauskohtaista. Suomen näkökulmasta on tärkeää, että kiinnostuneet kumppanit voivat jatkossakin käydä säännöllistä dialogia Naton kanssa molemminpuolista mielenkiintoa herättävistä kysymyksistä.

Natossa on kiinnitetty yhä enemmän huomiota globaaleihin kumppaneihin ja avattu rauhankumppanuuden yhteistyömuodot kaikille kumppanimaille. Tulevaisuuden haasteisiin lukeutuu kumppanuusyhteistyöhön käytettävissä olevien resurssien riittävyys, kun Naton kumppanuusverkosto laajenee ja yhä uusia maita tulee Naton kumppanuustyökalujen piiriin.

Relevantti kysymys Suomen ja Ruotsin kaltaisille kumppaneille on myös se, tuleeko kumppanuuden katto vastaan jossain vaiheessa? Joidenkin Nato-maiden viesti tiivistä yhteistyötä hakeville maille on ollut, että liittykää jäseneksi, mikäli haluatte syvempää yhteistyötä.

4. Naton yhteinen puolustus

Yhteinen puolustus on Naton tärkein tehtävä. Nato ylläpitää kykyä toteuttaa turvatakuu kaikille jäsenilleen. Naton peruskirjan 5 artiklan perimmäinen tarkoitus on muodostaa ennaltaehkäisevä kynnyksellinen sotilaallisen voiman käytölle ja sillä uhkaamiselle. Yhdysvaltain sotilaalliset suorituskyvyt ovat merkittävin osa Naton yhteistä puolustusta ja pelotetta.

Naton yhteinen puolustus perustuu integroituun sotilaalliseen komentorakenteeseen, yhteiseen puolustussuunnitteluprosessiin ja harjoituksiin. Nämä järjestelyt varmistavat, että Nato myös kykenee lunastamaan turvatakuun, mikäli tarve ilmenisi. Vastaavia järjestelyitä ei rakenneta Euroopan unioniin tai Pohjoismaiden välille.

Päätös 5 artiklan mukaisten turvatakuiden käyttöön ottamisesta tehtiin 12.9.2001, päivä New Yorkin ja Washingtonin terrori-iskujen jälkeen. Päätöksen nojalla Nato toimeenpani operaation (*Eagle Assist*), joka tuki Yhdysvaltain ilmatilan valvontaa. Nato myös tuki Talebanin ja Al-Qaidan vastaista koalitiota Afganistanissa lokakuussa 2001. Päätös osoitti, että myös niin sanotut uudet uhkat voivat johtaa 5 artiklan käyttöönottoon, mikäli Pohjois-Atlantin neuvosto niin päättää.

Naton peruskirjan 4 artiklan mukaan jokainen Nato-maa voi pyytää turvallisuuskonsultaatiota kokiessaan uhkaa alueelliselle koskemattomuudelleen tai turvallisuudelleen. Turvallisuuskonsultaatiot antavat liittokunnalle mahdollisuuden arvioida uhkan luonnetta ja suunnitella yhteisiä toimia. 4 artiklan nojalla Nato on mm. vahventanut Turkin ilmapuolustusta molempien Persianlahden sotien (1991, 2003) sekä Syyrian kriisin (2012) yhteydessä. Ukrainan kriisin yhteydessä keväällä 2014 Nato kokoontui 4 artiklan mukaisiin turvallisuuskonsultaatioihin Puolan pyynnöstä.

Viime vuosina huomiota on kiinnitetty kasvavassa määrin yhteisen puolustuksen toimeenpanomekanismeihin. Tähän liittyen on tehostettu puolustussuunnittelua (Baltian maiden sisällyttäminen puolustussuunnitelmiin), otettu Naton komentorakenneuudistuksessa alueelliset näkökohdat huomioon (Naton komentorakenteen esikuntia esimerkiksi kannustetaan tiivistämään yhteyksiä jäsenmaiden kansallisiin esikuntiin),

lisätty 5 artiklan mukaista harjoittelua sekä käynnistetty Naton strategisen ohjuspuolustusjärjestelmän rakentaminen. Ohjuspuolustuskyky on osa Naton yhteistä puolustusta ja antaa valmistuttuaan suojan eurooppalaisten jäsenmaiden alueelle, väestölle ja joukoille. Ukrainan kriisin myötä Nato on edelleen vahventanut yhteistä puolustusta itäisissä jäsenmaissa.

Naton kannalta on olennaista, että Yhdysvallat on selkeästi ilmaissut olevansa jatkossakin sitoutunut Euroopan turvallisuuden ja vakauden ylläpitoon ja ylläpitävänsä 5 artiklan velvoitteiden edellyttämät suorituskyvyt.

Suomen näkökulmasta merkittävää on, että Nato-jäsenyys ja sen takana olevat liittokunnan voimavarat ennaltaehkäisisivät osaltaan Suomeen kohdistuvan sotilaallisen painostuksen, hyökkäyksen uhan tai sotilaallisen hyökkäyksen mahdollisuutta. Nato-jäsenyyden myötä mahdollisen hyökkääjän tulisi ottaa huomioon Suomen omien puolustusvoimien lisäksi koko liittokunnan sotilaallinen voima. Nato-maana Suomi myös tarvittaessa puolustautuisi liittolaisten tuella.

5. Naton puolustusyhteistyö

Monikansallista puolustusyhteistyötä tehdään Natossa usealla tasolla. Naton rakenteissa palvelevien ja Nato-maiden kansallisten ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittikan asiantuntijoiden lisäksi yhteistyöverkostoon kuuluvat maitten puolustusvoimien sotilasasiantuntijat ja muun valtionhallinnon siviiliasiantuntijat. Muuta jatkuvasti käynnissä olevaa perustoimintaa ovat jäsenmaiden yhteinen puolustussuunnitteluprosessi, sotilaallisten suorituskykyjen kehittäminen sekä koulutus- ja harjoitustoiminta. Naton tärkeä perustehtävä on myös liittokunnan ilmatilan koskemattomuuden turvaaminen osana integroitua ilma-puolustusjärjestelmää.

Naton suorituskyvyt koostuvat jäsenmaiden kansallisista asevoimista ja voimavaroista, yhteisestä puolustussuunnittelujärjestelmästä sekä yhteisestä komento- ja joukkorakenteesta. Naton puolustussuunnittelujärjestelmän avulla ohjeistetaan jäsenmaiden sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä ja toimintavalmiuden ylläpitoa liittokunnan tehtävien toteuttamiseksi. Aikajänteenä on keskipitkän- ja pitkän aikavälin suunnittelu, mutta mahdollisuuksien mukaan reagoidaan myös meneillään olevissa operaatioissa ilmeneviin suorituskykypuutteisiin.

Jäsenmaita kannustetaan kehittämään varsinkin vaativimpia suorituskykyjä monikansallisesti. Huomiota kohdistetaan priorisoituihin suorituskykypuutteisiin ja suorituskykyjen ylitarjontaan, jolloin suorituskykyjen kehittämistä ohjataan vaihtoehtoihin kohteisiin.

Yhteinen puolustussuunnittelu ei korvaa kansallista puolustussuunnittelua. Jäsenmaat rakentavat liittymäpinnat ja sovittavat yhteen aikataulut kansallisen suunnittelun ja Naton yhteisen suunnittelun välillä. Nato-maiden puolustussuunnitteluprosessi vastaa vaiheiltaan ja aikataulultaan kumppanimaiden PARP-prosessia.

Suorituskykyjen kehittämisessä merkittäviä haasteita ovat viime vuosina olleet puolustusbudjettien leikkaukset useimmissa Nato-maissa sekä puolustusmateriaalin yleistä hintatasoa nopeampi kallistuminen. Vuonna 2012 Nato-maat hyväksyivät tavoitteen varmistaa liittokunnan kyky toteuttaa tehtävänsä myös tulevaisuudessa. Tämän ”*NATO Forces 2020*” tavoitteen mukaan Naton joukkojen tulee olla pienem-

mät, liikkuvammat, joustavammat, valmiit, teknologisesti edistyneet ja ammattimaisesti johdetut. Joukkojen tulee voida toimia yhdessä kaikissa toimintaympäristöissä ja myös kumppaneiden kanssa. Keskeiset keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat niin sanottu *"Smart Defence"* ja *"Connected Forces Initiative"* (CFI).

Smart Defencen tavoitteena on käyttää olemassa olevat puolustusmenot mahdollisimman kustannustehokkaasti kolmella raiteella: (1) priorisoinnit ja keskittyminen kriittisiin suorituskykyalueisiin, (2) erikoistuminen sekä (3) monikansallisen hankeyhteistyön lisääminen. Käytännössä Nato-maiden yhteistyössä on painottunut kolmas raide eli monikansalliset hankkeet. CFI-aloitteella pyritään parantamaan joukkojen yhteistoimintakykyä esimerkiksi lisäämällä harjoitustoimintaa ja hyödyntämällä paremmin teknologiaa maitten yhteistyössä.

6. Naton huoltovarmuus

Natossa tehtävä huoltovarmuustyö tukee kansallisesti ylläpidettävää siviili- ja sotilaallista huoltovarmuutta, pääpainona sotilaallinen huoltovarmuus. Naton käytössä on yli 12 000 kilometriä pitkä ja 13 jäsenmaan alueelle ulottuva öljy- ja kaasuputkiverkosto, joka rakennettiin kylmän sodan aikana tukemaan liittokunnan operaatioiden polttoainetarpeita.

Huoltovarmuuden kannalta merkittävät toimielimet ovat Naton huolto- ja logistiikkavirasto NSPA (*NATO Support Agency*) ja Naton siviilivalmiussuunnittelukomitea ja sen sektorikohtaiset alatyöryhmät, jotka kattavat teollisuus- ja viestintäalan, kuljetusalan, pelastuspalvelun sekä lääkintä-, maatalous- ja elintarvikehuollon. Naton siviilisektorin yhteistyö tukee jäsenmaiden varautumista suuronnettomuuksiin, terroritekoihin ja muihin niin sanottuihin uusiin uhkiin.

Myös kumppanimaat voivat osallistua pääosaan siviilivalmiussuunnittelukomitean ja sen alatyöryhmien toimintaan. Sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta keskeisimpiä Suomen yhteistyön muotoja ovat tällä hetkellä esimerkiksi puolustusmateriaalijohtajien alaisuudessa tehtävä työ, huoltoviraston puitteissa toteutetut hankkeet sekä logistiikkakomiteassa tehtävä työ.

Jäsenmaat osallistuvat täysimääräisesti Naton huoltovarmuusyhteistyöhön. Yhteistyö tukee yhteiskunnan kriisinkestävyyden kannalta olennaisten tuotteiden ja palveluiden saatavuutta kriisitilanteessa. Nato esimerkiksi ylläpitää listausta sotilaskäyttöön soveltuvasta merikuljetuskalustosta.

Nato-maana Suomi voisi solmia nykyistä kattavampia huoltovarmuussopimuksia muiden Nato-maiden kanssa, kun niissä ei enää olisi Naton jäsenmaiden nyt käyttämiä Washingtonin sopimuksen 8 artiklan varauksia. Kyseisen artiklan mukaan jäsenmaat eivät saa tehdä Washingtonin sopimuksen kanssa ristiriidassa olevia kansainvälisiä sitoumuksia.

7. Nato ja kriisinhallinta

Kansainvälisen kriisinhallinnan toimintaympäristö on muuttunut yhä vaativammaksi. Aseelliset konfliktit ovat usein valtioiden sisäisiä ja epäsymmetrisiä. Osapuolina voi olla ei-valtiollisia ryhmittymiä, jotka verkostoituvat yli rajojen. Siviiliväestöön kohdistuvaa väkivaltaa ja terroria käytetään sodankäynnin välineinä. Vastaavasti kriisinhallinnan tehtäväkenttä on laajentunut ja saanut uusia muotoja. Samalla kriisialueella toimii samanaikaisesti suuri joukko kansainvälisiä järjestöjä, kehitysrahoituslaitoksia ja kahdenvälisiä avunantajia.

Kansainvälisen yhteisön kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen sitoutuminen kriisialueiden tukemiseen on avainasemassa. Käytettävä keinovalikoima valitaan kunkin kriisialueen tarpeiden pohjalta. Aseellisten konfliktien yhteydessä joudutaan usein keskittymään turvallisuustilanteen vakauttamiseen ja välittömän hädän lievittämiseen. Tällöin sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan sekä humanitaarisen avun roolit ja yhteistyö korostuvat. Kestävien tulosten saavuttaminen edellyttää yhteisiä tavoitteita sekä eri keinojen oikein painotettua ja usein samanaikaista käyttöä.

Nato on perustamisestaan lähtien sitoutunut YK:n periaatteisiin ja tavoitteisiin ja tunnustaa YK:n ensisijaisen vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpidosta. Kaikki Naton operaatiot ovat YK:n turvallisuusneuvoston valtuuttamia. Vuosina 1992–1995 Naton sotilaallista voimaa käytettiin YK:n tukena entisen Jugoslavian konfliktin lopettamiseksi. Vuonna 1995 perustettiin Naton toimeenpanema kriisinhallintaoperaatio Bosnia-Hertsegovinassa (IFOR, SFOR) ja vuonna 1999 Kosovossa (KFOR). Afganistanin ISAF-operaatio alkoi vapaaehtoisten joukkoja luovuttavien maiden koalitio-operaationa tammikuussa 2002, ja siirtyi myöhemmin Naton johtoon. Libyan konfliktissa Nato käynnisti vuonna 2011 monikansallisen sotilaallisen kriisinhallintaoperaation YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman toimeenpanemiseksi.

Naton kriisinhallinta perustuu kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, joka painottaa tiivistä yhteistyötä muiden kansainvälisten toimijoiden, kuten YK:n, EU:n, Etyjin ja Afrikan unionin kanssa. Naton vahvuusalueena on vaativa sotilaallinen kriisinhallinta. Tämän lisäksi Nato osallistuu kriisien jälkeiseen vakauttamiseen ja jälleenrakennukseen. Nato-

johtoisiiin operaatioihin osallistuu myös kumppanimaita ja Naton puolustussuunnittelun ja suorituskyky-yhteistyön kautta kehitetty sotilaallinen yhteistoimintakyky mahdollistaa monikansallisten kriisinhallintaoperaatioiden käytännön toteuttamisen.

Afganistanin ISAF-operaatio on vaikuttanut merkittävästi Naton laaja-alaisen kriisinhallintakonseptin kehittämiseen, jota sovelletaan nykyisin kaikessa Naton kriisinhallinnassa. ISAF-operaatiolla on luotu yhdessä maan omien turvallisuusviranomaisten kanssa edellytyksiä siviilitoimijoiden työlle. Kansainvälisen yhteisön laajamittainen ja pitkäkestoinen kehityspanos on välttämätön demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja hyvän hallinnon vahvistamiseksi sekä ihmisoikeuksien toteutumisiksi.

Naton esikuntiin on perustettu myös siviilikriisinhallintaa koskevaa suunnitteluosaamista, mutta lähtökohtaisesti nojataan jäsenmaiden voimavaroihin. Sekä sotilaalliset että ei-sotilaalliset näkökohdat pyritään huomioimaan mahdollisimman kattavasti Naton kriisinhallintaoperaatioita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Vastaavasti pyritään edistämään siviili- ja sotilastoimijoiden välistä kokemusten vaihtoa sekä yhteistä koulutus- ja harjoitustoimintaa.

8. Nato ja Venäjä

Koko kylmän sodan jälkeisen ajan Nato on pyrkinyt kehittämään yhteistyötä Venäjän kanssa. Nato aloitti vuonna 1997 erityiskumppanuuden Venäjän kanssa ja vuonna 2002 perustettiin Naton ja Venäjän yhteistyöneuvosto (*NATO-Russia Council, NRC*) käsittelemään turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä asioita. Vaikeuksista huolimatta Venäjä-yhteistyön tehostaminen on ollut yksi Naton kumppanuustoiminnan tärkeimmistä tavoitteista, sillä Venäjän rooli euroatlanttisen alueen turvallisuudessa on erittäin merkittävä.

Venäjä lähestyy kansainvälistä järjestelmää eri näkökulmasta ja kokee monet Naton toiminnot sekä laajentumisen itseään kohti suunnattuina. Venäjän puolustusdoktriinissa (2010) nähdään Naton rakenteiden tuleminen Venäjän rajoille *”vaarana, joka saattaa kehittyä sotilaalliseksi uhaksi”*. Venäjän johdon lausuntoja voi myös tulkita Venäjän sisäpolitiikan näkökulmasta, sillä omien kansalaisten enemmistö suhtautuu edelleen varauksellisesti Natoon Neuvostoliiton entisenä vastustajana.

Viimeksi Natoon liittyneiden uusien jäsenmaiden kokemukset Venäjän-suhteistaan ovat vaihdelleet. Joissakin tapauksissa aiemmat ristiriidat ovat jatkuneet jäsenyyden tultua voimaan. Toisissa tapauksissa jäsenyyden toteutuminen on antanut mahdollisuuden rakentaa suhteita uudelleen. Baltian maille Nato-jäsenyys on antanut selkänöjan, jonka varassa ne voivat kehittää kahdenvälisiä suhteitaan Venäjään varmemmalta pohjalta. Myös Puolan ja Venäjän suhteet alkoivat normalisoitua pitkän vaikean ajanjakson jälkeen Puolan liityttyä jäseneksi.

Naton ja Venäjän yhteistyö on käytännön tasolla edennyt tietyillä osa-alueilla lupaavasti, kuten Afganistanin vakauttamisessa, varautumisessa terrorismin torjuntaan sekä merellisissä pelastustoimissa. Käytännön kriisinhallintayhteistyöllä on ollut olennainen merkitys luottamuksen rakentamisessa. Venäjä on osallistunut Natojohtoisiiin kriisinhallintaoperaatioihin Balkanilla ja tukenut Naton ISAF-operaatiota sallimalla Nato-joukkojen huoltokuljetukset alueensa kautta. Lisäksi Venäjän merivoimat on osallistunut Naton 5 artiklan mukaiseen operaatioon Välimerellä.

Nato-Venäjä neuvostossa hyväksyttiin vuonna 2010 jopa yhteinen uhka-arvio, joka kattoi Afganistanin tilanteen, terrorismin, merirosvouksen, joukkotuhoaseiden leviämisen ja luonnonkatastrofit. Samassa

yhteydessä päätettiin myös Naton ja Venäjän välisestä strategisen tason ohjuspuolustusyhteistyöstä. Tämä on kuitenkin edennyt hyvin hitaasti, sillä Naton ja Venäjän arviot ballististen ohjusten muodostamasta uhkasta ja peruslähtökohdat yhteistyölle ovat kaukana toisistaan.

Naton ja Venäjän välisessä yhteistyössä nähdään toistuvasti ylä- ja alamäkiä, heijastellen kulloinkin vallitsevaa kansainvälisen politiikan yleistä ilmapiiriä ja suurvaltasuhteita. Esimerkiksi elokuussa 2008 käydyn Georgian sodan jälkeen valtaosa Naton ja Venäjän välisestä yhteistyöstä katkesi, kunnes suhteet palautettiin seuraavana vuonna.

Myös Ukrainan tilanne on suoraan heijastunut Naton ja Venäjän yhteistyöhön. Ukrainan tapahtumien myötä Natossa tehtiin kattava uudelleenarvio liittokunnan Venäjän-suhteista. Nato jäädetti käytännön yhteistyön Venäjän kanssa, mutta yhteydenpitokanavat haluttiin pitää avoinna jättäen Nato-Venäjä –neuvostolle mahdollisuus kokoontua suurlähettilästasolla.

9. Nato ja Pohjoismaat

Pohjoismaista Islanti, Norja ja Tanska kuuluvat Naton perustajajäseniin ja niiden maanpuolustus on vuosikymmenten saatossa integroitu Natoon. Nato-maiden keskinäiset puolustussitoumukset ovat ensisijaiset kaikkiin muihin järjestelyihin verrattuna Islannille, Norjalle ja Tanskalle. Niiden näkökulmasta Naton ilmentämä jäsenmaiden välisen vahvan solidaarisuuden periaate istuu hyvin pohjoismaiseen ajatteluun so-lidaarisuudesta.

Norja ja Tanska ovat profiloituneet Natossa aktiivisina ja kyvykkäinä jäsenmaina, joiden mielipiteitä kuunnellaan. Tanskan entinen pääministeri Anders Fogh Rasmussen valittiin Naton pääsihteeriksi vuonna 2009, ja hänen seuraajakseen valittiin maaliskuussa 2014 Norjan entinen pääministeri Jens Stoltenberg.

Suomi ja Ruotsi ovat osallistuneet Naton rauhankumppanuustoimintaan aina sen käynnistymisestä, vuodesta 1994 lähtien. Yhteistyö on ollut laaja-alaista toimintaa valtionhallinnossa, kattaen puolustusasioiden ohella monipuolista siviilisektorin yhteistyötä. Molemmat maat ovat lähettäneet henkilöstöä työskentelemään Naton rakenteesiin ja osallistuvat useiden Naton virastojen toimintaan. Suomi on osallistunut NRF-joukkopooliin vuodesta 2012 ja Ruotsi vuodesta 2013. Maat ovat jo keskustelleet mahdollisuuksista tiivistää yhteistyötään myös NRF:n puitteissa.

Suomi ja Ruotsi ovat osallistuneet kokoonsa nähden merkittäväillä panoksilla Nato-johtoiisiin kriisinhallintaoperaatioihin. KFOR-operaatiossa Kosovossa Suomi toimi ensimmäisenä Naton ulkopuolisena maana Nato-johtoisen operaation yhden sektorin johtovaltiona. Aiemmin Suomella oli samantyyppinen vastuu Bosnian Nato-johtoisessa operaatiossa. Tämän jälkeen Ruotsi on toiminut Naton ISAF-operaatiossa Afganistanissa alueellisen jälleenrakennusryhmän johtovaltiona. Vuonna 2011 Ruotsi osallistui Naton johtamaan Libya-operaatioon ainoana Naton ulkopuolisena eurooppalaisena maana.

Helmikuussa 2014 järjestettiin Islannissa uudentyyppinen ilmavoimaharjoitus Norjan ollessa Islannin ilmatilan valvontavuorossa. Harjoitukseen osallistuivat Norja, Suomi, Ruotsi, Hollanti ja Yhdysvallat, Naton toimiessa harjoituksen koordinaattorina ja mahdollistajana. Harjoituksesta saadut kokemukset olivat positiiviset. Vastaavia harjoituksia tullaan todennäköisesti järjestämään jatkossakin.

Mikäli kaikki Pohjoismaat kuuluisivat Natoon, mahdollistaisi se nykyistä syvemmän keskinäisen puolustusyhteistyön niiden välillä. Pohjoismaat voisivat myös muodostaa vaikutusvaltaisen ryhmittymän Naton päätöksenteossa.

10. Nato-maiden vaikutusmahdollisuuksia

Nato on hallitustenvälinen organisaatio, eli sillä ole ylikansallista päätösvaltaa toisin kuin esimerkiksi Euroopan unionilla. Naton korkein päätöksentekaelin on Pohjois-Atlantin neuvosto (*North Atlantic Council, NAC*), jossa jokaisella jäsenmaalla on pysyvä suurlähettilästasoinen edustaja. Neuvosto kokoontuu säännöllisesti myös ulko- ja puolustusministereiden sekä huippukokouksissa valtioiden- ja hallitusten päämiesten tasolla. Naton sotilaallinen rakenne ja sen kaikki toiminta noudattaa jäsenmaiden antamaa poliittista ohjausta.

Naton päätöksentekosääntönä on konsensus eli yksimielisyys. Natossa ei siis äänestetä eikä tehdä enemmistöpäätöksiä. Jokainen jäsenmaa osallistuu päätöksentekoon tasa-arvoisesti, riippumatta sen koosta tai poliittisesta, sotilaallisesta tai taloudellisesta voimasta. Jokaisella jäsenmaalla on myös mahdollisuus pysäyttää Naton päätöksenteko silloin, kun tärkeät kansalliset edut ovat kyseessä.

Konsensusperiaatteesta seuraa, että Nato toimii neuvotellen. Neuvotteluja eli konsultaatiota käydään jäsenmaiden edustajien kesken, kunnes yhteisymmärrys saavutetaan tai kunnes todetaan, ettei yhteistä näkemystä ole saavutettavissa. Vaikuttaminen Naton linjauksiin edellyttää aktiivista osallistumista päätösten muotoiluun ja valmisteluun.

Ylivoimaisesti suurimpana jäsenmaana Yhdysvalloilla on Natossa luonnollisesti merkittävästi vaikutusvaltaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että Yhdysvallat saisi aina tahtonsa läpi. Jokainen jäsenmaa, Yhdysvallat mukaan lukien, joutuu toisinaan hyväksymään myös omasta näkemyksestään poikkeavia päätöksiä. Pitkäaikaisina liittolaisina Yhdysvallat ja Eurooppa käyvät Natossa läheistä neuvonpitoa myös kiistakysymyksissä.

Natoon pätevät samat lainalaisuudet kuin muuhunkin monenkeskiseen yhteistyöhön. Jokainen jäsenmaa joutuu joskus tekemään kompromisseja, mutta kaikki jäsenmaat voivat myös vaikuttaa. Viime kädessä pienet maat ovat monikansallisen yhteistyön suurimpia hyötyjiä. Aivan kuten missä tahansa kansainvälisessä organisaatiossa, rakentavan aktiivisella suhtautumisella yhteistyöhön ja taitavalla diplomatialla myös pienet jäsenmaat voivat vaikuttaa merkittävälläkin

tavalla asioiden etenemiseen.

Esimerkiksi kylmän sodan loputtua Natossa aktiivisesti toiminut Tanska on onnistunut vaikuttamaan Naton laajentumisprosessin ja kumppanuusyhteistyön toteuttamiseen. Myös Naton ja EU:n omaksuma kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan käsite oli alun perin Tanskan aloite Naton neuvostossa.

Toinen hyvä esimerkki Suomen lähiympäristöstä on Viro, joka on Natoon liittyttyään tullut tunnetuksi aktiivisena ja kyvykkäänä jäsenmaana ja soveltanut menestyksekkäästi Nato-yhteistyössä kyberpuolustuksen osaamistaan. Norja taas on hyödyntänyt vahvaa Venäjän-tunteestaan Naton ja Venäjän välisten suhteiden kehittämiseksi. Edelleen Baltian maat ja Norja ovat toimineet johdonmukaisesti ja myös tuloksekkaasti Naton yhteisen puolustuksen mekanismien vahventamiseksi.

11. Naton jäseneksi hakeutuminen

Nato on kasvanut 12 perustajajäsenen yhteisöstä 28 jäsenmaan puolustusliitoksi kuuden laajentumiskierroksen seurauksena. Laajentuminen perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen 10 artiklaan, jonka mukaan ”liittokunta voi kutsua jäsenikseen minkä tahansa Euroopan valtion, jonka jäsenyys edistäisi sopimuksen periaatteita ja Pohjois-Atlantin alueen turvallisuutta.

Naton vaatimukset kylmän sodan jälkeen liittyneille uusille jäsenmaille ilmenevät vuoden 1995 laajentumisselvityksestä (*Study on NATO Enlargement*). Uusien jäsenten tulee olla demokraattisia vapaan markkinatalouden maita, jotka kohtelevat vähemmistöjään Etyjin periaatteiden mukaisesti ja ratkaisevat kiistansa rauhanomaisin keinoin. Lisäksi uusien jäsenmaiden odotetaan kehittävän sotilaallista yhteistoimintakykyään sekä osallistuvan liittokunnan kaikkeen toimintaan maan kokoon ja taloudelliseen suorituskyykyyn nähden kohtuullisella panoksella. Uusille jäsenmaille on myös asetettu sotilaallisia minimivaatimuksia, jotka tulee täyttää ennen jäsenyyden toteutumista. Viime kädessä uusien jäsenten hyväksyntä on poliittinen päätös.

Nato tukee hakijamaiden valmistautumista jäsenyyteen vuonna 1999 käynnistetyn toimintaohjelman (*Membership Action Plan, MAP*) avulla. MAP-ohjelmaan pääsy ei merkitse lupautusta jäsenyyden toteutumisesta. MAP-ohjelmaan osallistuva maa laatii kansallisen ohjelman, jonka tavoitteet liittyvät poliittisiin, taloudellisiin, sotilaallisiin, oikeudellisiin sekä turvallisuutta koskeviin kysymyksiin. Nato arvioi tavoitteiden toteutumista säännöllisesti.

Liittymisprosessin ensimmäinen vaihe on jäseneksi haluavan maan ilmoitus kiinnostuksestaan liittyä Natoon. Tämä voi tapahtua esimerkiksi valtionjohdon kirjeellä Naton pääsihteerille. Maan ilmoitettua kiinnostuksensa jäsenyyteen se alkaa käydä niin sanottua tehostettua vuoropuhelua (*Intensified Dialogue*) Naton kanssa ja voi tulla hyväksytyksi MAP-ohjelmaan. Nato kutsuu uusia jäseniä huippukokouksissa, joita on viime vuosina järjestetty muutaman vuoden välein.

Jäsenyyskutsun saatuaan maa käy Naton kanssa liittymisneuvottelut, joissa sovitaan jäsenmaan velvoitteista ja siitä, miten se liitetään yhteisen puolustuksen järjestelyihin. Olennaista on määrittää vaati-

mustaso ennen jäsenyyden voimaantuloa sekä suunnitelmat uudistusten jatkamisesta jäsenyyden astuttua voimaan. On huomionarvoista, että uuden jäsenmaan liittyminen Natoon edellyttää, että liittyminen hyväksytään jokaisen 28 Nato-maan parlamentissa. Kyseessä on pitkä poliittinen prosessi.

Koska jäsenyys tulee ratifioida erikseen jokaisen Nato-maan parlamentissa, kestää jäsenyyden toteutuminen nopeimmillaankin noin vuoden kutsun saamisesta. Puola, Tšekki ja Unkari kutsuttiin jäseniksi vuonna 1997 ja niiden jäsenyys toteutui vuonna 1999. Niin sanotun *"Big Bang"* laajentumiskierroksen kutsut lähtivät seitsemälle maalle (Viro, Latvia, Liettua, Slovenia, Slovakia, Bulgaria ja Romania) vuonna 2002 ja maiden jäsenyys toteutui 2004. Vuonna 2008 kutsuttujen Albanian ja Kroatian jäsenyys toteutui noin vuodessa.

Vaikka Naton ovi onkin periaatteessa auki uusille jäsenille, laajentumisen ajankohtaan vaikuttavat monet tekijät. Jäsenyyttä harkitseva maa ei voi lähteä siitä, että se voisi liittyä mukaan juuri sillä hetkellä kun itse haluaa. Natossa uusien jäsenten ottaminen perustuu poliittiseen harkintaan ja jäsenmaiden yksimieliseen päätökseen. On mahdollista, että Naton ovi tosiasiallisesti sulkeutuisi. Näin voi käydä, mikäli laajentumisen hinta koettaisiin liian kalliina esimerkiksi Venäjän-suhteiden kannalta. Nato ei myöskään ota uusia jäseniä kriisitilanteessa.

12. Nato-jäsenyyden kustannukset

Nato ei aseta puolustusmenoja koskevia vaatimuksia tai ehtoja nykyisille eikä tuleville jäsenilleen. Puolustusmenojen tason määrittäminen on aina kansallinen päätös. Kahden prosentin BKT-osuutta pidetään viitteellisenä tavoitetasona, johon Nato toivoisi jäsenmaidensa mahdollisuuksien mukaan pyrkivän. 2000-luvulla neljästä seitsemään Nato-maata ylsi puolustusmenoissaan tähän tavoitteeseen. Vuonna 2012 neljä jäsenmaata (Iso-Britannia, Kreikka, Viro ja Yhdysvallat) täytti tavoitteen, kun enemmistö jäsenmaista käytti puolustukseen alle 1,5 % BKT:sta. Vuonna 2008 alkaneen maailmanlaajuisen talouskriisin seurauksena lähes kaikki Nato-maat ovat leikanneet puolustusmenojaan ja useille Nato-maille kahden prosentin BKT-osuuden tavoittelemisen olisi täysin epärealistista. Ukrainan kriisin myötä ns. 2%:n tavoitteen merkitystä korostetaan Natossa ja yhä useammat maat ovat ilmoittaneet sitoumuksestaan täyttää se asteittain.

Naton asettama viitteellinen tavoitetaso puolustusmateriaalihankinnoissa on 20 % puolustusmenoista. Näiden niin sanottujen "input"-tavoitteiden lisäksi Natossa on otettu käyttöön myös ns. "output"-mittareita. Niissä huomiota kiinnitetään puolustukseen käytetyn panoksen sijasta tuotoksiin (esimerkiksi joukkojen käytettävyys ja liikuteltavuus).

Nato-jäsenyyden pakollisten kustannusten voidaan katsoa muodostuvan kahdesta elementistä: (1) maksuosuudesta Naton yhteisiin budjetteihin ja (2) henkilöstömenoista. Naton yhteisiin budjetteihin sisältyy siviili- ja sotilasbudjettien lisäksi erillinen investointiohjelma, jolla rahoitetaan liittokunnan puolustukseen liittyviä infrastruktuurihankkeita. Siviilibudjetista katetaan kansainvälisen sihteeristön ja päämajan toimintamenot. Sotilasbudjetin varoja käytetään lähinnä kattamaan Naton sotilaskomitean, Nato-esikuntien sekä niitä tukevien yhteisten johtamis- ja viestijärjestelmien kustannuksia.

Maakohtaiset maksuosuudet Naton yhteisiin budjetteihin määräytyvät Maailmanpankin tilastoista otettujen kansantalouden suorituskyykyä koskevien lukujen perusteella. Tämän käytännön mukaan laskettu Suomen maksuosuus Naton yhteisistä budjeteista olisi alle 1 % (0,935 %) eli noin 22,4 miljoonaa euroa vuodessa (vuoden 2012 luvut).

Nato-maat lähettävät henkilöstöä Nato-esikuntiin, virastorakenteesseen, Naton päämajan kansainväliseen sihteeristöön ja kansainväliseen sotilassihteeristöön. Suomen kokoiset jäsenmaat ovat osoittaneet Naton sotilaalliseen komentorakenteeseen hyvin erisuuruisia henkilömääriä. Voidaan suuntaa-antavasti arvioida, että Suomi lähettäisi Naton sotilaalliseen komentorakenteeseen noin 75-100 upseeria. Henkilöstön lähettämisestä koostuva lisäkustannus Suomelle olisi arviolta 15–20 miljoonaa euroa vuodessa.

Yhteen laskettuna Nato-jäsenyyden vuotuiset kustannukset olisivat siis noin 40 miljoonaa euroa vuodessa. Edellä mainittujen kustannuserien lisäksi Nato-jäsenyydestä koituisi kustannuksia, jotka riippuisivat siitä, mihin ohjelmiin ja yhteistyömuotoihin osallistuminen arvioitaisiin kansallisesta näkökulmasta tarkoituksenmukaiseksi. Osallistumista harkittaisiin Naton monikansallisiin hankkeisiin, joiden kustannukset katetaan osallistujien yhteisin rahoitusjärjestelyin. Operaatioihin osallistumisesta päätettäisiin Naton jäsenenäkin tapauskohtaisesti. Suomi on jo kumppanimaana osallistunut merkittävällä panoksella Nato-joh-toiseen kriisinhallintaan.

Jäsenyyuskustannusten vastapainoksi olisi hyödyllistä saada lisätietoa siitä, voisimmeko Naton jäsenenä saada ”liittolaisalennusta” puolustusmateriaalihankinnoista tai miten jäsenyys vaikuttaisi Suomen kiinnostavuuteen kansainvälisten sijoittajien silmissä. Yleensä sijoittajat katsovat investointiensa olevan paremmassa turvassa Nato-maassa kuin Naton ulkopuolisessa maassa.

13. Nato ja puolustusteollisuus

Nato on todennut tarpeen tiivistää yhteistyötä ja verkottumista puolustusteollisuuden kanssa. Tulevaisuuden sotilaallisten suorituskykyjen menestyksekkäs rakentaminen niukkenevien resurssien ja kasvavien operatiivisten vaatimusten olosuhteissa edellyttää puolustusteollisuuden osallistumista suorituskykytavoitteiden sekä niiden edellyttämän teknologian määrittelemiseen alusta alkaen. Uuden puolustusmateriaalin suunnitteleminen ja tuotantoon saaminen on tunnetusti aikaa vievä ja kallis prosessi.

Nato ei aseta rajoitteita jäsenmaidensa puolustusmateriaalihankinnoille, kunhan hankittava materiaali täyttää Natossa yhteisesti sovitut standardit ja muut vaatimukset. Myös Suomen korkeatasoinen puolustusteollisuus myy tuotteitaan Nato-maihin. Perinteisempien asejärjestelmien ohella Nato-maiden kasvanut mielenkiinto kyberpuolustukseen sekä kemiallisilta ja biologisilta aseilta suojautumiseen tarvittavaan teknologiseen osaamiseen on erittäin kiinnostavaa suomalaisen teknologiateollisuuden näkökulmasta.

Nato-maiden kansallisissa hankkeissa sekä liittokunnan yhteishankinnoissa suositaan yleensä Nato-maiden teollisuutta, varsinkin sen jälkeen kun kansainvälinen kilpailu puolustusmateriaalimarkkinoilla on kiristynyt määrärahaleikkausten myötä niin Euroopan kuin Pohjois-Amerikan markkinoilla. Tasaväkisissä tarjouskilpailuissa puolustusmateriaalin valmistajan kotimaan Nato-jäsenyys on usein huomioon otettava näkökulma myös sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta.

Vuonna 2007 puolustus- ja turvallisuusteollisuusstrategiaa laatineen työryhmän raportin mukaan Nato-maiden omalla teollisuudella on paremmat edellytykset muun muassa osallistua kansainvälisiin tarjouskilpailuihin, sillä niillä on pääsy tiettyihin Naton rauhankumppanuusmailta suljettuihin asiakirjoihin ja standardeihin. Lisäksi niillä on usein ennakoivaa tietoa Nato-maiden suorituskykyjen kehittämisestä.

14. Suomen velvoitteet ja oikeudet Naton jäsenenä

Nato on hallitustenvälinen organisaatio, jolla ei ole ylikansallista päätösvaltaa. Jäsenmaat säilyttävät täyden kansallisen itsemääräämisoikeuden. Nato on, mitä jäsenmaat haluavat sen olevan. Kaikki päätökset tehdään yksimielisesti, jolloin jokainen jäsenmaa voi halutessaan estää päätöksen synnyn.

Mikäli Suomi liittyisi Natoon, säilyisivät Suomen sotilaallisen maanpuolustuksen perusperiaatteet sellaisina kuin Suomi itse haluaa. Päätökset niistä tehtäisiin edelleen kansallisesti. Nato ei voi määrätä jäsenmaitaan esimerkiksi siirtymään asevelvollisuudesta ammatinharjoittamiseen. Suomeen ei tulisi ydinaseita. Myös Naton tai Nato-maan pysyvän tukikohdan perustaminen Suomeen olisi erittäin epätodennäköistä ja vaatisi joka tapauksessa Suomen kansallisen hyväksynnän.

Nato-jäsenyys tarkoittaisi laaja-alaista turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä, parempaa tiedonsaantia sekä yhteistä poliittista sitoutumista liittokunnan päämääriin. Naton jäsenenä Suomi osallistuisi täysimääräisesti liittokunnan suunnitteluun, valmisteluun ja päätöksentekoon ja voisi siten myös tällä foorumilla vaikuttaa omaa turvallisuusympäristöään koskettaviin kysymyksiin.

Nato-jäsenyyden tärkeimmäksi vaikutukseksi on arvioitu sotilaallisen puolustuksemme ennaltaehkäisevän kynnyksen merkittävä vahvistuminen. Myös taloudellinen ja poliittinen paineensietokyky vahvistuisi.

Operaatiot

Päätös operaatioiden käynnistämisestä tehdään Natossa konsensusperiaatteella. Kaikki jäsenmaat ovat velvoitettuja osallistumaan liittokunnan 5 artiklan mukaisiin operaatioihin. Kukin jäsenmaa päättää itsenäisesti ja kansallisten päätöksentekomenettelyjen mukaisesti antamansa avun luonteen ja laajuuden. Suomen kontribuution viitteellinen tavoitetaso liittokunnan yhteiseen puolustukseen määritettäisiin

jäsenyysneuvottelujen yhteydessä.

Osallistuminen muihin kuin 5 artiklan tehtäviin on jäsenmaille vapaaehtoista. Kukin maa osallistuu poliittisen tahtonsa ja omien intressiensä mukaisesti ottaen kuitenkin huomioon tasavertaisen taakanjaon periaatteen. Kriisinhallintaan Suomi osallistuisi Naton jäsenenä nykyiseen tapaan ja suurin piirtein nykyisellä tasolla. Päätös joukkojen luovuttamisesta operaatioihin tehtäisiin aina kansallisesti ja suomalaiset kriisinhallintajoukot koostuisivat edelleen vapaaehtoisista reserviläisistä ja puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä.

Osallistumisen painoarvoa ei voi mitata vain lukumäärillä. Tärkeää on myös kyky ja valmius osallistua sotilaallisesti vaativiin tehtäviin. Eri-tyisesti ne suorituskyyt, joista liittokunnalla on suurin puute olisivat merkittävimmät (esimerkiksi kyberpuolustus, CBRN-kyvyt, tiedustelu- ja valvontakyvyt, täsmäammukset, lääkintähuolto). Suomen odotettaisiin osallistuvan kriisinhallintatehtäviin lähtökohtaisesti kaikkien puolustushaarojen suorituskyyillä.

Kriisinhallintaoperaatioiden ohella Suomen odotettaisiin osallistuvan myös muihin tehtäviin, kuten esimerkiksi NRF-joukkoihin. Suomi on kumppanina osallistunut NRF:n RFP-joukkopooliin (*Response Forces Pool*). Naton jäsenenä Suomi harkitsisi osallistumista myös NRF:n valmiusosaan (*Immediate Response Force, IRF*). Lisäksi Suomen mahdollisesti odotettaisiin osallistuvan esimerkiksi ilmatilan alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen (*Air Policing*).

Taloudelliset vaikutukset

Naton toimintakustannusten jakamisessa kukin jäsenmaa on velvolinen antamaan oman panoksensa yhteisen budjettiin. Naton yhteinen budjetti sisältää siviili- ja sotilasbudjettien lisäksi erillisen investointiohjelman, jolla rahoitetaan liittokunnan infrastruktuurihankkeita. Siviilibudjetista katetaan kansainvälisen henkilöstön ja päämajan toimintamenot. Sotilasbudjetin varoja käytetään lähinnä kattamaan Naton sotilaskomitean, Nato-esikuntien sekä niihin liittyvien yhteisten johtamis- ja viestijärjestelmien kustannuksia. Investointiohjelman osalta uuden jäsenmaan ei tarvitse osallistua ennen oman jäsenyyden toteutumista aloitettujen hankkeiden kustannuksiin.

Naton käyttämän laskutavan mukaan maakohtaiset maksuosuudet määräytyvät Maailmanpankin tilastoista otettujen kansantalouden suorituskyyä koskevien lukujen perusteella (paitsi Yhdysvallat, jonka

maksuosuus on kohtuullisuuden vuoksi alhaisempi kuin mitä kansantalouden koko edellyttäisi). Naton käyttämällä laskutavalla esimerkiksi Suomen maksuosuus liittokunnan yhteisiin menoihin olisi vuonna 2012 ollut suuruusluokaltaan noin 22,4 miljoonaa euroa vuodessa, mikä olisi vastannut alle yhtä prosenttia vuoden 2012 puolustusbudjetistä (2,8 miljardia euroa). Tähän summaan eivät sisälly mahdollisista lisämateriaalihankinnoista, Naton operaatioihin ja nopean toiminnan NRF-joukkoihin osallistumisesta eikä Nato-tehtäviin lähetettävästä henkilöstöstä aiheutuvat kustannukset.

Naton jäsenenä Suomi lähettäisi henkilöstöä työskentelemään Natosikuntiin, virastorakenteeseen, Naton päämajan kansainväliseen sihteeristöön ja kansainväliseen sotilassihteeristöön. Myös kotimaassa kohdennettaisiin nykyistä enemmän resursseja kansainväliseen toimintaan. Suomen kokoiset jäsenmaat ovat osoittaneet Naton sotilaalliseen komentorakenteeseen hyvin erisuuruisia henkilömääriä. Näin ollen voidaan suuntaa-antavasti arvioida, että Suomi lähettäisi ajan mittaan Naton sotilaalliseen komentorakenteeseen noin 75–100 upseeria. Henkilöstön lähettämisestä koostuva lisäkustannus olisi suuruusluokaltaan noin 15–20 miljoonaa euroa vuodessa.

Suomen maksuosuus Naton yhteisiin budjetteihin ja liittoutumisesta koituvat ylimääräiset henkilöstökustannukset olisivat karkeasti arvioiden yhteensä noin 40 miljoonaa euroa vuodessa. Nämä olisivat Nato-jäsenyyden pakolliset kustannukset. Pakollisten kustannusten lisäksi Nato-jäsenyydestä koituisi kustannuksia, jotka riippuisivat siitä, mihin ohjelmiin osallistuminen arvioitaisiin kansallisesta näkökulmasta tarkoituksenmukaiseksi.

Edellä mainittuun laskelmaan ei sisälly myöskään osallistuminen operaatioihin, josta päätettäisiin Naton jäsenenäkin tapauskohtaisesti. Suomi on jo kumppanimana osallistunut merkittäväällä panoksella Nato-johtoiseen kriisinhallintaan. Nato-jäsenyys ei toisi kriisinhallintaosallistumisen tasoon merkittävää muutosta. Sen sijaan 5 artiklan mukaisten velvoitteiden hoitaminen edellyttäisi maavoimien liikuteltavuuden kehittämistä.

Lainsäädännölliset vaikutukset

Natoon liittyminen on monivaiheinen prosessi, jonka eri vaiheissa tulisivat noudatettavaksi Suomen perustuslain 8 luvun säännökset Suomen kansainvälisistä suhteista. Lopullisen päätöksen Pohjois-Atlantin sopimukseen liittymisestä tekisi tasavallan presidentti valtio-

neuvoston ratkaisuehdotuksesta sen jälkeen kun eduskunnan hyväksyminen olisi saatu. LiittoutumISRatkaisun hyväksyminen edellyttäisi todennäköisesti perustuslakia koskevana eduskunnan kahden kolmasosan äänten enemmistöä. Hallitus voisi halutessaan järjestää neuvoa-antavan kansanää-nestyksen Nato-jäsenyydestä.

Natoon liityttäessä Suomen tulisi liittyä Nato-jäsenyyden edellyttämiin kansainvälisiin sopimuksiin, joita ovat esimerkiksi joukkojen asemaa koskeva NATO SOFA -sopimus (*Status of Forces Agreement*) sekä Naton sotilasesikuntien ja niiden henkilöstön asemaa koskeva Pariisin pöytäkirja. Suomi on hyväksynyt ja voimaansaattanut NATO/PfP SOFA:n vuonna 1997 ja PfP SOFA:n Pariisin pöytäkirjaan viittaavan toisen lisäpöytäkirjan vuonna 2005.

Kansallinen lainsäädäntö tulisi uudistaa siten, että Nato-jäsenyyden sisältämät sotilaalliset velvoitteet voitaisiin toteuttaa. Lainsäädännön tulee mahdollistaa vahvennusten vastaanotto, liittolaisten läpikulku sekä omien joukkojen lähettäminen ulkomaille Naton kaikkiin tehtäviin. Ennen kaikkea tulisi tarkastella perustuslakia ja keskeisiä puolustushallintoa koskevia säädöksiä, sillä lainsäädäntömme rakentuu tällä hetkellä sotilaallisen liittoutumattomuuden periaatteelle. Näin ollen edessä olisi lainsäädännöllisestä näkökulmasta kokonaisvaltainen reformi.

Nato-jäsenyyden kokonaiskustannukset ja velvoitteet selviäisivät vasta liittymisprosessin yhteydessä. Ne olisi suhteutettava yhteisen puolustuksen tuomaan keskeisimpään lisäarvoon eli sotilaallisiin turvatakuisiin.

EPILOGI: Nato ja Ukraina

Keväällä 2014 Eurooppa kohtasi pahimman kylmän sodan jälkeisen turvallisuuspoliittisen kriisin. Venäjän invaasio Krimillä ja täydellinen piittaamattomuus kansainvälisestä oikeudesta paljasti voimapolitiittisen todellisuuden, jonka moni toivoi jo jääneen historiaan.

Naton näkökulmasta kyseessä on hyökkäys pitkäaikaiseen kumppanimaahan ja ennen muuta kriisi keskellä Eurooppaa, liittokunnan jäsenmaiden välittömässä läheisyydessä. Nato on palannut peruskäsymysten äärelle. Naton ulkorajan ja Venäjän välille jäävät alueet ovat Venäjän etupiirijätelun myötä harmaata vyöhykettä. Niissä pohditaan oman puolustuskyvyn riittävyyttä.

Naton reaktio kriisiin on ollut tarkoin harkittu. Venäjän toimet tuomittiin jyrkästi ja käytännön yhteistyö Venäjän kanssa jäädytettiin, mutta mahdollisuus kokoontua suurlähettilästasolla on pidetty edelleen avoinna. Ukrainan tapahtumilla tulee olemaan pitkäaikaisia ja kauaskantoisia vaikutuksia Naton ja Venäjän välisiin suhteisiin. Uudelleenarviointia tehdään myös sellaisissa jäsenmaissa, jotka ovat perinteisesti korostaneet hyviä Venäjän-suhteita.

Nato on julkilausumissaan ilmaissut Ukrainalle vahvaa tukea. Ukraina on Naton pitkäaikainen kumppani, joka on osallistunut merkittävällä tasolla Naton operaatioihin ja NRF-yhteistyöhön. Nato on luvannut lisätä yhteistyötä Ukrainan kanssa kumppanuuden puitteissa. Tähän sisältyy tuki turvallisuus- ja puolustussektorin kehittämiseksi ja neuvonanto kriittisen infrastruktuurin suojaamiseksi. Nato on korostanut kunkin maan oikeutta valita itsenäisesti turvallisuusratkaisunsa.

Ukrainan kriisi nosti yhteisen puolustuksen Naton toiminnan keskiöön. Nato hyväksyi toimenpidepaketin itäisten jäsenmaiden rauhoittamiseksi ja pelotteen vahvistamiseksi. Nato kolminkertaisti Baltian ilmavalvontaoperaatiossa olevien koneiden määrän ja Naton AWACS-koneet lähetettiin valvomaan Romanian ja Puolan ilmatilaa. Nato on lisännyt harjoitustoimintaansa ja vahvistanut sotilaallista läsnäoloaan Baltian maissa ja Puolassa. Konkreettinen esimerkki lähialueillamme on Naton pysyvän miinantorjuntaosaston alusten sijoittaminen Itämerelle.

Natossa tehdään kattava uudelleenarviointi turvallisuusympäristöstä ja

uhka-arvioista. Merkittävää on, että Nato on tuonut esille tarkastavansa varautumissuunnitelmiaan. Myös tiedustelutiedon vaihtoa ja varhaisvaroitusta parannetaan ja Naton kriisinhallintaprosessia kehitetään. Yhteisen puolustuksen vahvistaminen tulee näkymään niin harjoitustoiminnassa kuin suorituskyky-yhteistyössä, joissa tulee huomioida korkean intensiteetin skenaariot ja suorituskykyjen riittävyys vaativimpiin tilanteisiin. Näiden toimien toteuttaminen edellyttää jäsenmailta riittävää panostusta puolustusmenoihin ja keskinäisen yhteistyön syventämistä.

Kriisitilanteessa nousevat pintaan ydinasiat – kaikki ylimääräinen kuoriutuu pois. Ukrainan tapahtumat ovat muistuttaneet kaikille, että Nato on Euroopan puolustusliitto. Ukrainan kriisin kärjistyessä jäsenmaiden rivit suoristuivat, keskinäinen solidaarisuus tiivistyi ja koneisto valjastettiin vastaamaan haasteeseen tilannekehityksen mukaisesti.

Ukrainan kriisi on kesken tätä kirjoitettaessa ja seuraavia askelia on vaikea ennakoida. Yksi asia on kuitenkin selvä: Naton näkökulmasta kriisiin ei ole sotilaallista ratkaisua. Vaikka Nato tukee monin tavoin pitkäaikaista kumppaniaan Ukrainaa, on liittokunta valmis sotilaalliseen vastaukseen vain siinä tapauksessa, että jäsenmaahan kohdistuisi hyökkäys. Jäsenet ja kumppanit erottuvat siis selkeästi toisistaan.

NATO MEMBER AND PARTNER COUNTRIES

NATO member countries

Twenty-eight members contribute to promoting security and stability through diplomatic, political and military means. They are committed to the principle of collective defence, which means that an attack against one member or more is considered as an attack against all. NATO also develops partnerships with non-NATO countries and is involved in crisis management operations and missions.

Euro-Atlantic Partners

Partnership with non-NATO countries started as early as 1991 to help often newly independent states build a solid democratic environment, maintain political stability and moderate armed forces. Discussions on security issues of common interest take place within a multilateral forum called the Euro-Atlantic Partnership Council and practical cooperation is organised with individual partner countries through NATO's Partnership for Peace programme. NATO also maintains special relationships with Russia, Ukraine and Georgia.

Mediterranean Dialogue countries

These countries participate in a security dialogue with NATO to improve mutual understanding and contribute towards regional security through stronger practical cooperation. At present, there are seven participating countries, which can consult collectively and individually with NATO.

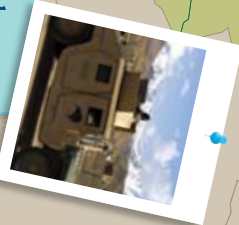

Istanbul Cooperation Initiative countries

This initiative offers countries of the broader Middle East region practical bilateral security cooperation with NATO so as to contribute to global and regional security. To date, four countries have joined.

Partners across the globe

NATO has developed bilateral relations with a number of countries which are not part of NATO's other partnership frameworks. They include countries such as Australia, Japan, the Republic of Korea, New Zealand, Pakistan, Iraq, Afghanistan and Mongolia. They develop cooperation with NATO in areas of mutual interest and some contribute actively to NATO operations either militarily or in some other way.

© 2012 NATO. Symbols & Logos: NATO 2012

Turkey recognises the Republic of Macedonia with its constitutional name.
* The Secretariat General has designated Jerusalem as its capital. The position of the United Nations on the question of Jerusalem is contained in several Resolutions of the General Assembly and the Security Council concerning this question.

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by NATO.

www.nato.int

Epävirallinen suomennos

Pohjois-Atlantin sopimus

Washington D.C.:ssä 4. päivänä huhtikuuta 1949

Tämän sopimuksen sopimuspuolet vahvistavat uskovansa Yhdistyneitten Kansakuntien peruskirjan tarkoituksiin ja periaatteisiin ja haluavansa elää rauhassa kaikkien kansojen ja kaikkien hallitusten kanssa. Ne ovat lujasti päättäneet suojella kansojensa vapautta, yhteistä perintöä, kulttuuria ja sivistystä, jotka perustuvat demokratian periaatteisiin, henkilökohtaiseen vapauteen ja oikeusvaltion periaatteeseen. Ne pyrkivät edistämään vakautta ja hyvinvointia Pohjois-Atlantin alueella. Ne ovat vakaasti päättäneet yhdistää voimansa yhteisen puolustuksen sekä rauhan ja turvallisuuden säilyttämisen puolesta. Sen tähden ne sopivat Pohjois-Atlantin sopimuksesta:

1 artikla

Sopimuspuolet sitoutuvat, kuten Yhdistyneitten Kansakuntien peruskirjassa on määrätty, sopimaan kansainväliset erimielisyydet, joissa ne saattavat olla osallisina, rauhanomaisin keinoin sillä tavoin, etteivät kansainvälinen rauha, turvallisuus ja oikeus vaarannu, ja pidättäytymään kansainvälisissä suhteissaan kaikesta voimankäytöllä uhkailusta tai voiman käytöstä, joka voisi jollain tavoin olla ristiriidassa Yhdistyneitten Kansakuntien tarkoituksia vastaan.

2 artikla

Sopimuspuolet myötävaikuttavat rauhanomaisten ja ystävällisten kansainvälisten suhteitten edelleen kehittämiseen vahvistamalla vapaita instituutioita, kehittämällä parempaa ymmärtämystä periaatteista, joihin nämä instituutiot perustuvat ja kehittämällä vakauden ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Ne pyrkivät poistamaan ristiriitoja kansainvälistä talouspolitiikoistaan ja edistävät taloudellista yhteistyötä, johon kaikilla sopimuspuolilla on mahdollisuus osallistua, kaikkien sopimuspuolten kesken.

3 artikla

Saavuttaakseen tämän sopimuksen tavoitteet tehokkaammin, sopimuspuolet, erikseen ja yhdessä, jatkuvan ja tehokkaan omien valmiuksiensa kehittämisen ja keskinäisen avun keinoin, ylläpitävät ja kehittävät omia ja yhteisiä valmiuksiaan vastustaa aseellisia hyökkäyksiä.

4 artikla

Sopimuspuolet neuvottelevat keskenään aina, kun sopimuspuolen mielestä jonkun sopimuspuolen alueellinen koskemattomuus, poliittinen itsenäisyys tai turvallisuus on uhattuna.

5 artikla

Sopimuspuolet sopivat siitä, että aseellista hyökkäystä yhtä tai useampaa sopimuspuolta vastaan Euroopassa tai Pohjois-Amerikassa on pidettävä hyökkäyksenä niitä kaikkia vastaan, ja tämän seurauksena ne sopivat, että jos tällainen aseellinen hyökkäys tapahtuu, kukin niistä harjoittamalla omaa tai yhteistä Yhdistyneitten Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan tunnustamaa itsepuolustus-oikeuttaan auttaa hyökkäyksen kohteeksi joutunutta sopimuspuolta tai sopimuspuolia ryhtymällä välittömästi, yksin tai yhdessä toisten sopimuspuolten kanssa, sellaiseen toimintaan, jonka se arvioi tarpeelliseksi, mukaan lukien aseellisen voiman käytön, tarkoituksenaan palauttaa Pohjois-Atlantin alueen turvallisuus ja ylläpitää sitä. Jokaisesta aseellisesta hyökkäyksestä ja kaikista toimenpiteistä, joihin sen seurauksena on ryhdytty, on ilmoitettava välittömästi turvallisuusneuvostolle. Kyseiset toimenpiteet on lopetettava, kun turvallisuusneuvosto on ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden palauttamiseksi ja ylläpitämiseksi.

6 artikla

5 artiklassa aseelliseksi hyökkäykseksi yhtä tai useampaa sopimuspuolta vastaan katsotaan aseellinen hyökkäys:

* sopimuspuolen aluetta vastaan Euroopassa tai Pohjois-Amerikassa, Ranskan Algerian hallinnollisia alueita vastaan (2), sopimuspuolen lainkäyttövalan alaisia alueita tai saaria vastaan Pohjois-Atlantin alueella Ravun kääntöpiiristä pohjoiseen; *sopimuspuolen asevoimia, aluksia tai lentokalustoa vastaan näiden alueiden sisä- tai yläpuolella tai minkä tahansa Euroopan alueen sisä- tai yläpuolella, jolla sopimuspuolen miehitysjoukkoja oli asemassa sopimuksen voimaantulopäivänä tai Välimerellä tai sen yläpuolella tai Pohjois-Atlantin alueella tai sen yläpuolella Ravun kääntöpiirin pohjoispuolella.

7 artikla

Tämä sopimus ei vaikuta eikä sitä pidä tulkita siten, että se vaikuttaisi millään tavoin niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka sopimuspuolilla, jotka ovat Yhdistyneitten Kansakuntien jäseniä, on peruskirjan nojalla, eikä turvallisuusneuvoston ensisijaiseen velvollisuuteen ylläpitää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta.

8 artikla

Kukin sopimuspuoli julistaa, etteivät mitkään nyt voimassa olevat kansainväliset sitoumukset sen ja minkään muun sopimuspuolen tai minkään kolmannen valtion välillä ole ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa ja sitoutuu olemaan solmimatta kansainvälisiä sitoumuksia, jotka ovat ristiriidassa tämän sopimuksen kanssa.

9 artikla

Sopimuspuolet perustavat täten neuvoston, jossa kukin niistä on edustettuna ja jonka tarkoituksena on tarkastella tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskevia kysymyksiä. Neuvosto organisoidaan siten, että se kykenee kokoontumaan viipymättä koska tahansa. Neuvosto perustaa tukitoimielimiä, jotka saattavat olla tarpeellisia; erityisesti se perustaa välittömästi puolustuskomitean, jonka tehtäväksi tulee suositella toimenpiteitä 3 ja 5 artiklojen täytäntöön panemiseksi.

10 artikla

Sopimuspuolet voivat yksimielisellä sopimuksella kutsua minkä tahansa muun Euroopan valtion, jolla on edellytyksiä edistää tämän sopimuksen periaatteita ja osaltaan myötävaikuttaa Pohjois-Atlantin alueen turvallisuuteen, liittymään tähän sopimukseen. Näin kutsuttu valtio voi tulla sopimuksen sopimuspuoleksi tallettamalla hyväksymiskirjansa Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen huostaan.

Amerikan Yhdysvaltojen hallitus ilmoittaa kaikille sopimuspuolille kunkin hyväksymiskirjan talletuksesta.

11 artikla

Sopimuspuolten on ratifioitava tämä valtiosopimus ja toteutettava sen määräykset omien perustuslaillisten menettelyittensä mukaisesti. Ratifiointikirjat talletetaan mahdollisimman pian Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen huostaan, joka ilmoittaa kaikille muille allekirjoittaneille kustakin talletuksesta. Sopimus tulee voimaan niiden valtioiden välillä, jotka ovat ratifioineet sen, heti, kun allekirjoittaneiden valtioiden enemmistön, mukaan lukien Belgian, Kanadan, Ranskan Luxemburgin, Alankomaiden, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen ratifiointikirjat on talletettu, ja se tulee voimaan muiden valtioiden osalta niiden ratifiointikirjan talletuspäivänä. (3)

12 artikla

Tämän sopimuksen oltua voimassa kymmenen vuotta, tai koska tahansa tämän ajanjakson jälkeen, sopimuspuolten, jos joku niistä niin pyytää, on neuvoteltava toistensa kanssa sopimuksen tarkistamisesta ottaen huomioon tekijät, jotka tuolloin vaikuttavat rauhaan ja turvallisuuteen Pohjois-Atlantin alueella mukaan lukien sekä maailmanlaajuisten että alueellisten järjestelyjen kehittämisen Yhdistyneitten Kansakuntien peruskirjan mukaan kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

13 artikla

Tämän sopimuksen oltua voimassa kaksikymmentä vuotta sopimuspuoli voi lakata olemasta sopimuspuoli vuoden kuluttua siitä, kun se on antanut irtisanomisilmoituksensa Amerikan Yhdysvaltojen hallitukselle, joka ilmoittaa muitten sopimuspuolten hallituksille kunkin irtisanomisilmoituksen talletuksesta.

14 artikla

Tämä sopimus, jonka englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen arkistoon. Kyseinen hallitus toimittaa asianmukaisesti oikeaksi todistetut jäljennökset muiden allekirjoittaneiden valtioiden hallituksille.

1. Niiden alueiden määrittely, joihin 5 artiklaa sovelletaan, uudistettiin Pohjois-Atlantin sopimuksen pöytäkirjan 2 artiklalla Kreikan ja Turkin liittymisen yhteydessä, joka allekirjoitettiin 22. päivänä lokakuuta 1951.

2. 16. päivänä tammikuuta 1963 Pohjois-Atlantin neuvosto totesi, että Ranskan entisten Algerian hallintoalueitten osalta tämän sopimuksen asiaankuuluvat lausekkeet eivät enää ole olleet sovellettavissa heinäkuun 3. päivästä 1962 lähtien.

3. Sopimus tuli voimaan 24. päivänä elokuuta 1949 kaikkien allekirjoittaneiden valtioitten talletettua ratifiointikirjansa.